

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoa soveltamalla annetut säädökset)

**NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS,
tehty 19 päivänä heinäkuuta 2002,
ihmiskaupan torjunnasta**

(2002/629/YOS)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan, 31 artiklan e alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen ⁽¹⁾,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽²⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Neuvoston ja komission toimintasuunnitelmassa parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta ⁽³⁾, Tampereella 15–16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston sekä Santa Maria da Feirassa 19–20 päivänä kesäkuuta 2000 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä, tulostaulussa esitetyn mukaisesti, ja Euroopan parlamentin 19 päivänä toukokuuta 2000 antamassa päätöslauselmassa jatkotoimia naisten kaupan torjumiseksi koskevasta komission tiedonannosta todetaan ihmiskaupan vastaisten lainsäädäntötoimien tarve tai vaaditaan niiden toteuttamista sekä yhteisistä määritelmistä, rangaistavaksi säätämisestä ja seuraamuksista sopimista.

(2) Ihmiskaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön vastaisesta toiminnasta 24 päivänä helmikuuta 1997 annettua neuvoston yhteistä toimintaa 97/154/YOS ⁽⁴⁾ on täydennettävä lainsäädäntötoimilla, joilla puututaan jäsenvaltioiden oikeudellisten lähestymistapojen eroavuuksiin ja edistetään tehokkaan oikeudellisen ja lainvalvontayhteistyön kehittymistä ihmiskaupan torjumiseksi.

(3) Ihmiskauppaan sisältyy vakavia, ihmisen perusoikeuksiin ja ihmisarvoon kohdistuvia rikkomuksia. Se käsittää säälimättömiä tekoja kuten haavoittuvien henkilöiden hyväksikäyttöä ja harhaanjohtamista sekä väkivallan ja uhkauksien käyttöä ja velkaorjuuteen alistamista ja pakottamista.

(4) Kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden vastaisen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen lisäpöytäkirja ihmiskaupan, erityisesti naisten ja lasten kaupan, ehkäisemisestä, torjumisesta ja rankaisemisesta on ratkaiseva askel kohti kansainvälistä yhteistyötä alalla.

(5) Lapset ovat haavoittuvampia ja siksi suuremmassa vaarassa joutua ihmiskaupan uhreiksi.

(6) Euroopan unionin on täydennettävä kansainvälisten järjestöjen, erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien, tällä alalla tekemää merkittävää työtä.

(7) Ihmiskauppa on vakava rikos, ja siihen puuttumista varten on luotava ei ainoastaan jokaisen jäsenvaltion erillinen vaan myös kokonaisvaltainen lähestymistapa, jonka olennaisen osan muodostaa kaikille jäsenvaltioille yhteisen rikostunnusmerkistön määrittely tehokkaine, oikeasuhteisine ja varoittavine seuraamuksineen. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden mukaisesti tässä puitepäätöksessä rajoitetaan vähimpään, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi Euroopan unionin tasolla, eikä ylitetä sitä, mikä on siihen välttämätöntä.

(8) On tarpeen määrätä ihmiskaupan harjoittajille riittävän ankarat seuraamukset, jotta ihmiskauppa voidaan sisällyttää niiden välineiden soveltamisalaan, joita on hyväksytty järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Tällaisia ovat rahanpesusta, rikoksentekevälaineiden ja rikoksen tuottaman hyödyn tunnistamisesta, jäljittämisestä, jäädäytämisestä, takavarikosta ja menetetyksi tuomitsemisesta 3 päivänä joulukuuta 1998 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 98/699/YOS ⁽⁵⁾ sekä rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa 21 päivänä joulukuuta 1998 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 98/733/YOS ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ EYVL C 62 E, 27.2.2001, s. 324.

⁽²⁾ EYVL C 35 E, 28.2.2002, s. 114.

⁽³⁾ EYVL C 19, 23.1.1999, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 63, 4.3.1997, s. 2.

⁽⁵⁾ EYVL L 333, 9.12.1998, s. 1, yhteinen toiminta sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna puitepäätöksellä 2001/500/YOS (EYVL L 182, 5.7.2001, s. 1).

⁽⁶⁾ EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

- (9) Tämän puitepäätöksen tulisi edistää ihmiskaupan ehkäisyä ja torjuntaa täydentämällä tällä alalla jo hyväksyttyjä välineitä, joita ovat muun muassa ihmisillä käytävän kaupan ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjunnasta vastaavien henkilöiden kannustus- ja vaihto-ohjelman (STOP) perustamisesta 29 päivänä marraskuuta 1996 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 96/700/YOS⁽¹⁾, Europolin huumeyksikölle annetun toimeksiannon laajentamisesta 16 päivänä joulukuuta 1996 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 96/748/YOS⁽²⁾, lapsiin, nuoriin ja naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseviä torjuntatoimenpiteitä koskevasta yhteisön toimintaohjelmasta (Daphne-ohjelma) (vuosiksi 2000—2003) 24 päivänä tammikuuta 2000 tehty Euroopan parlamentin ja neuvoston päätös N:o 293/2000/EY⁽³⁾, Euroopan oikeudellisen verkoston perustamisesta 29 päivänä kesäkuuta 1998 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 98/428/YOS⁽⁴⁾, Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisen oikeudellisen yhteistyön edistämiseen tähtäävää yhteystuomareiden vaihtojärjestelmää koskien 22 päivänä huhtikuuta 1996 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 96/277/YOS⁽⁵⁾ sekä rikosasioissa annettavassa keskinäisessä oikeusavussa noudatettavista hyvistä toimintatavoista 29 päivänä kesäkuuta 1998 hyväksytty neuvoston yhteinen toiminta 98/427/YOS⁽⁶⁾.
- (10) Tämän vuoksi neuvoston yhteistä toimintaa 97/154/YOS olisi lakattava soveltamasta siltä osin kuin se koskee ihmiskauppaa,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Työvoiman hyväksikäyttötarkoituksessa tai seksuaalisessa hyväksikäyttötarkoituksessa tapahtuvaan ihmiskauppaan liittyvät rikokset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat teot on säädetty rangaistaviksi:

henkilön värväys, kuljettaminen, siirtäminen ja kätkeminen sekä tämän jälkeen tapahtuva vastaanottaminen, henkilön hallinnan vaihto tai siirto mukaan lukien, silloin kun tekoon liittyy:

- a) pakottaminen, voimankäyttö tai uhkaaminen, ihmisryöstö mukaan luettuna, tai
- b) harhaanjohtaminen tai petos, tai
- c) määräys- tai vaikutusvallan väärinkäyttö tai heikossa asemassa olevan hyväksikäyttö siten, että henkilöllä ei ole muuta todellista ja hyväksyttävää vaihtoehtoa kuin alistua väärinkäyttöön, tai

⁽¹⁾ EYVL L 322, 12.12.1996, s. 7.

⁽²⁾ EYVL L 342, 31.12.1996, s. 4.

⁽³⁾ EYVL L 34, 9.2.2000, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL L 191, 7.7.1998, s. 4.

⁽⁵⁾ EYVL L 105, 27.4.1996, s. 1.

⁽⁶⁾ EYVL L 191, 7.7.1998, s. 1.

- d) maksujen tai etuisuuksien antaminen tai vastaanottaminen suostumuksen saamiseksi henkilöltä, jonka hallinnassa toinen henkilö on,

kyseisen henkilön tekemän työn tai tarjoamien palvelujen hyväksikäyttämiseksi, mukaan lukien ainakin pakkotyö tai muu pakollinen työ tai pakottamalla saadut palvelut, orjuus tai orjana tai epävapaina pitämisen kaltaiset käytännöt, tai

kun tarkoituksena on hänen hyväksikäyttönsä prostituutiossa tai muu seksuaalinen hyväksikäyttö, pornografia mukaan luettuna.

2. Ihmiskaupan uhrin suostumus aiottuun tai tapahtuneeseen hyväksikäyttöön on merkityksetön, mikäli jotakin 1 kohdassa mainituista keinoista on käytetty sen saamiseen.

3. Kun 1 kohdassa mainittu teko koskee lasta, se on rangaistavaa ihmiskauppaa, vaikka mitään 1 kohdassa mainittuja keinoja ei olisi käytetty.

4. Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan 'lapsella' alle 18-vuotiasta henkilöä.

2 artikla

Yllyttäminen, avunanto ja yritys

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin liittyvä yllyttäminen, avunanto ja teon yritys on säädetty rangaistaviksi teoiksi.

3 artikla

Rangaistukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 ja 2 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoitavia rikosoikeudellisia seuraamuksia, joista voi seurata rikoksentekijän luovuttaminen.

2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 artiklassa tarkoitettu rikoksesta voidaan langettaa vankeusrangaistus, jonka enimmäiskesto on vähintään kahdeksan vuotta, kun tekoon liittyy jokin seuraavista seikoista:

a) rikoksella on tahallisesti tai törkeällä tuottamuksella vaarannettu uhrin henki;

b) rikoksen uhrina on ollut erityisen suojaton henkilö. Uhrin katsotaan olleen erityisen suojaton ainakin silloin, kun hän kansallisen lainsäädännön mukaan ei ole saavuttanut sukupuolista täysi-ikäisyyttä ja rikoksen tarkoituksena on ollut hänen hyväksikäyttönsä prostituutiossa tai muu seksuaalinen hyväksikäyttö, pornografia mukaan luettuna;

- c) rikoksen teossa on käytetty törkeätä väkivaltaa tai rikoksesta on aiheutunut uhrille erityisen vakavaa vahinkoa;
- d) rikos on tehty osana yhteisessä toiminnassa 98/733/YOS määritellyn rikollisjärjestön toimintaa, ottamatta huomioon rangaistusasteikkoa, johon siinä viitataan.

4 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen 1 ja 2 artiklassa tarkoitettusta rikoksesta, jonka on oikeushenkilön puolesta tai hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavin perustein:

- a) oikeus edustaa oikeushenkilöä; tai
- b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai
- c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettun henkilön harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön alaisena toimiva henkilö on voinut tehdä kyseisen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi 1 ja 2 artiklassa tarkoitettun rikoksen.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu oikeushenkilöiden vastuu ei estä rikosoikeudellisia menettelyjä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai osallisina 1 ja 2 artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa.

4. Tässä puitepäätöksessä tarkoitetaan 'oikeushenkilöllä' mitä tahansa yhteisöä, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan lain nojalla, lukuun ottamatta valtioita tai muita julkisia elimiä niiden käyttäessä julkiseen valtaan liittyviä oikeuksiaan sekä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä.

5 artikla

Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 4 artiklan mukaisesti vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin kuuluu rikosoikeudellisia tai muita sakkoja ja joihin voi kuulua muita seuraamuksia, kuten:

- a) oikeuden menettäminen julkisiin etuisuuksiin tai tukiin; tai
- b) väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa; tai
- c) tuomioistuimen valvontaan asettaminen; tai
- d) tuomioistuimen määräys lopettaa toiminta; tai
- e) rikoksen toteuttamiseen käytettyjen laitosten sulkeminen väliaikaisesti tai pysyvästi.

6 artikla

Lainkäyttövalta ja syytteen asettaminen

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 1 ja 2 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos:

- a) rikos on kokonaan tai osittain tehty sen alueella; tai
- b) rikoksen tekijä on jäsenvaltion kansalainen; tai
- c) rikos on tehty kyseisen jäsenvaltion alueelle sijoittautuneen oikeushenkilön puolesta tai hyväksi.

2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei se sovelle lainkäyttövaltaa koskevia 1 kohdan b ja c alakohdan sääntöjä tai että se soveltaa niitä vain erityisissä olosuhteissa tai tilanteissa, jos rikos on tehty sen alueen ulkopuolella.

3. Jäsenvaltion, joka ei lainsäädäntönsä mukaan luovuta omia kansalaisiaan, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet 1 ja 2 artiklassa tarkoitettuun rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella, ja nostaakseen tarvittaessa syytteet näissä tapauksissa.

4. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle päätöksestään soveltaa 2 kohtaa sekä mainittava tarvittaessa ne erityiset olosuhteet tai tilanteet, joissa päätöstä sovelletaan.

7 artikla

Uhrien suojeleminen ja auttaminen

1. Jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että tämän puitepäätöksen kattamat tutkinta tai syytteenpano eivät edellytä rikoksen kohteena olevan henkilön ilmoitusta tai syytettä, ainakin tapauksissa, joihin sovelletaan 6 artiklan 1 kohdan a alakohtaa.

2. Edellä 1 artiklassa tarkoitettujen rikosten uhreina olevia lapsia olisi pidettävä uhrin asemasta rikosoikeudenkäyntimenettelyissä 15 päivänä maaliskuuta 2001 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS (1) 2 artiklan 2 kohdan, 8 artiklan 4 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan mukaisesti erityisen haavoittuvina.

3. Kun uhrina on lapsi, kunkin jäsenvaltion on toteutettava kaikki mahdolliset toimenpiteet asianmukaisen avun takaamiseksi hänen perheelleen. Kunkin jäsenvaltion on erityisesti, mikäli se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista, sovellettava puitepäätöksen 2001/220/YOS 4 artiklaa.

8 artikla

Alueellinen soveltamisala

Tätä puitepätöstä sovelletaan Gibraltarin.

(1) EYVL L 82, 22.3.2001, s. 1.

*9 artikla***Yhteisen toiminnan 97/154/YOS soveltaminen**

Yhteistä toimintaa 97/154/YOS lakataan soveltamasta siltä osin kuin se koskee ihmiskauppaa.

*10 artikla***Täytäntöönpano**

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tämän puitepäätöksen noudattamisen edellyttämät toimenpiteet ennen 1 päivää elokuuta 2004.
2. Jäsenvaltioiden on toimitettava 1 kohdassa tarkoitettuun päivämäärään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle kirjallisina säännökset, jotka ne ovat antaneet tämän puitepäätöksen mukaisten velvoitteidensa saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto arvioi viimeistään 1 päivään elokuuta 2005 mennessä näihin tietoihin

perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäätöksen noudattamiseksi.

*11 artikla***Voimaantulo**

Tämä puitepäätös tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan virallisessa lehdessä.

Tehty Brysselissä 19 päivänä heinäkuuta 2002.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

T. PEDERSEN